

huiselijkgeweld.nl

Voortgang

Er is weer het nodige te melden op het gebied van huiselijk geweld. Om te beginnen komt er een grote publiciteitscampagne, vermoedelijk in april 2007. De voorbereidingen zijn in volle gang. Deze campagne past goed binnen de Europese campagne tegen huiselijk geweld, die in november van dit jaar van start gaat en tot begin 2008 duurt.

In het kader van de Europese campagne, organiseert Nederland een Europees seminar dat eind februari 2007 gehouden wordt. Omdat het programma Huiselijk geweld per 1 januari 2008 afloopt, zijn we ondertussen aan het nadenken over de borging ervan. Hoe zet je de bereikte resultaten goed weg, hoe zorg je dat wat je in de afgelopen periode hebt gerealiseerd, niet wegeeft? Dat is nog een hele puzzel, die niet zo eenvoudig op te lossen is. We worden daarbij waarschijnlijk geholpen door de uitkomst van de inventarisatie van de aanpak van huiselijk geweld, die binnenkort gereed is. Ik ga ervan uit, dat daarin wordt aangegeven wat de witte vlekken zijn en waar nog een extra investering nodig is in de komende periode.

En dan is er natuurlijk het wetsvoorstel *Tijdelijk huisverbod*. De schriftelijke reactie van de Tweede Kamer komt ongeveer half oktober. De minister moet daar dan zo snel mogelijk op reageren. Daarna wordt het wetsvoorstel mondeling in de Kamer besproken. Er zijn geluiden dat de meeste fracties op hoofdlijnen met het wetsvoorstel zullen instemmen. Maar of dat echt zo is, weten we natuurlijk pas als we de schriftelijke reactie hebben. Spannend! Ten slotte: er was een Algemeen Overleg van (de inmiddels afgetreden) minister Donner met de Tweede Kamer over huiselijk geweld gepland op 14 september. De voorbereiding daarvan heeft alle betrokkenen echt dagen gekost. Menigeen was al in het Kamer-gebouw aanwezig toen bleek dat het overleg voor onbepaalde tijd werd uitgesteld. De reden hiervoor was dat minister Donner nog in het spoeddebat over de sharia-kwestie was verwickeld. Dat zijn momenten waarop ambtenaren echt diep moeten slikken! Jammer, want zo'n overleg is een mooie kans om het neergezette beleid breed te presenteren. Enfin, wie weet krijgen we nog een herkansing!

Ingrid Horst
Landelijk projectleider Aanpak huiselijk geweld

Web-link

Op www.huiselijkgeweld.nl kunt u in de rubriek 'Beleid' voortgangsberichten over de aanpak van huiselijk geweld downloaden.

Inhoud

Screeningsteam

In Rotterdam bezoekt een zogenaamd Screeningsteam plegers van huiselijk geweld op het politiebureau. Na zo'n bezoek accepteert 80 procent van hen een interventietraject. Verder op deze pagina een artikel over het Meldpunt voor Chinese Vrouwen en Kinderen in Nood. *Pagina 2*

Politietraining

Alle politieagenten in Friesland, Groningen en Drenthe hebben de afgelopen maanden een bijscholingscursus huiselijk geweld gevolgd. Een verslag van een cursusdag in Leeuwarden. *Pagina 3*

Naslagwerk

Voormalig landelijk projectleider *Aanpak huiselijk geweld* Hans Janssen schreef een naslagwerk over huiselijk geweld. Alle aspecten die bij de aanpak van huiselijk geweld een rol (kunnen) spelen, passeren de revue. *Pagina 4*

Voor ouderen die vanwege huiselijk geweld hun huis willen verlaten, zijn er sinds kort speciale opvangplaatsen beschikbaar. Zie *De Stelling*, pagina 3. Foto: Ton Harland

Den Haag worstelt met privacywetgeving

De landelijke privacywetgeving bemoeilijkt de aanpak van huiselijk geweld. Dat stelt het college van B en W van de gemeente Den Haag. Aanleiding hiervoor is een analyse van een rapport over de aanpak van huiselijk geweld in de hofstad. Instellingen mogen vaak geen gegevens over daders en slachtoffers uitwisselen.

De gemeente liet een externe onafhankelijke commissie onderzoek doen naar het functioneren van het huiselijk geweldbeleid in Den Haag. Aanleiding was een familiedrama eind vorig jaar, waarbij een man zijn ex-vrouw, twee kinderen en zichzelf doodde. Het gezin bleek bekend te zijn bij de politie en Bureau Jeugdzorg. De commissie concludeert dat het drama wellicht voorkomen had kunnen worden, als er tussen de hulpinstanties meer was samengewerkt en meer gegevens waren uitgewisseld.

Eén centraal meldpunt voor huiselijk geweld is wenselijk, maar door de privacywetgeving niet haalbaar, schrijft het college in een reactie aan de gemeenteraad. "De landelijke privacywetgeving laat één centrale administratie op dit moment niet toe." Daarnaast spelen, volgens woordvoerder Gerben van den Berg ook praktische zaken een rol. "Iedere convenantpartner registreert meldingen in een eigen registratiesysteem. Daarbij worden verschillende definities en codes voor huiselijk geweld gehanteerd. Er moeten afspraken komen over hoe huiselijk geweld geregistreerd gaat worden en hoe de verschillende registratiesystemen gegevens met elkaar kunnen uitwisselen."

Hij vervolgt: "We bekijken nu eerst wat we zelf kunnen verbeteren, binnen de bestaande wetgeving." Zo vinden er sinds april 2006 in Den Haag

pilots Casuïstiekbespreking plaats. Politie, maatschappelijk werk en het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) hebben een aantal gevallen van huiselijk geweld op wijkniveau gezamenlijk besproken. "De uitwisseling tussen partners verloopt tot nu toe adequaat", aldus van den Berg. "We nemen de ervaringen van deze pilots mee bij de ontwikkeling van het case-managementmodel dat in 2007 in gebruik wordt genomen." Het college wil voor de uitvoering van de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport de komende drie jaar 300.000 euro beschikbaar stellen. Met dit bedrag wordt een aantal casemanagers aangesteld.

Web-link

Het onderzoeksrapport 'Voldoende schakels, maar geen keten' kunt u downloaden op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek 'Feiten en Cijfers'.

Serie huisverbod: 'Burgemeester Bruls wordt geen cowboy'

De pilots met het huisverbod voor plegers van huiselijk geweld gaan dit najaar van start. In Amsterdam-Noord, Venlo en de provincie Groningen zal het huisverbod een jaar lang op vrijwillige basis worden opgelegd. In deze serie leest u over de beweegredenen, aandachtspunten en bevindingen van de pilots. Als eerste het woord aan de gemeente Venlo.

Veel gemeenten staan momenteel nog wat huiverig tegenover het wetsvoorstel *Tijdelijk huisverbod*. De wet geeft de burgemeester de bevoegdheid om plegers van huiselijk geweld een huisverbod van tien dagen op te leggen. Lang niet alle burgemeesters juichen die extra verantwoordelijkheid toe. Dat heeft de Venlose burgemeester Hubert Bruls erg verbaasd. "Huiselijk geweld is een thema waar we -ook hier in de regio - meer aandacht voor moeten hebben. En de instrumenten om in zorgelijke situaties goed in te kunnen grijpen, zijn momenteel ontoereikend."

Dat de verantwoordelijkheid voor oplegging van het huisverbod bij de burgemeester komt te liggen, vindt Bruls niet meer dan logisch. "Ik vergelijk het huisverbod met maatregelen als

gebiedsontzegging en preventief fouilleren. Die nemen burgemeesters nu ook voor hun rekening." De kritiek van collega's dat niet de burgemeester, maar de officier van justitie verantwoordelijk zou moeten zijn, wuift hij weg. "Het gaat hier om een preventieve maatregel en niet om strafrechtelijk optreden. Bovendien vraagt onze samenleving om meer gezaghebbend optreden en minder stroperigheid. De burgemeester kan zich democratisch verantwoorden. Terwijl een officier van justitie de gemeenteraad geen enkele verantwoording schuldig is."

Er is nog een reden waarom Venlo zich voor dit proefproject heeft aangemeld. "We hopen onze gemeente zo ook nog een extra impuls te geven", aldus Welzijnswethouder Jan Lamers. "Zowel op politiek en bestuurlijk, als op praktisch gebied." Hij doet daarmee ondermeer op de plaatselijke ketenzorg. "Het probleem oplossen is belangrijker dan de belangen van individuele organisaties. Helaas is de praktijk nog niet altijd zo ver." De sluitende samenwerking tussen de ketenpartners is één van de focuspunten waar Venlo zich tijdens de pilot op richt. Daarnaast besteedt zij extra aandacht aan de 24-uurs bereikbaarheid.

Een onderwerp waar alledrie de pilots veel aandacht aan zullen besteden, is het risicotaxatie instrument. Daarmee zal straks worden beoordeeld of er voldoende grond is voor het opleggen van het huisverbod. Sommige burgemeesters vrezen nu al dat zij over te weinig informatie beschikken om tot een zorgvuldig besluit te kunnen komen.

De Venlose burgemeester vindt het ook belangrijk punt. "Ik ben de eerste om te zeggen: Als we dat niet goed regelen, moeten we niet aan het huisverbod beginnen. Burgemeester Bruls wordt namelijk geen cowboy Bruls. Maar de afwijzende reactie van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters op het wetsvoorstel, heeft mij ontzettend verbaasd. Ik zie in de praktijk hoeveel moeite het kost om iemand preventief weg te halen uit een probleemgezin. Met de huidige instrumenten lukt het gewoon niet. Wie een betere oplossing dan dit huisverbod heeft, mag het zeggen."

Web-link

Wilt u meer weten over het huisverbod? Kijk op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek 'Beleid'.

Meldpunt voor Chinese Vrouwen en kinderen in nood

“Term ‘Huiselijk geweld’ bestaat niet in het Chinees”

Chinezen vormen één van de opvallendste migrantengroepen in Nederland. Overheids- en welzijnsinstellingen krijgen met hen maar moeilijk contact. Problemen die binnen de Chinees-Nederlandse gemeenschap spelen, blijven niet alleen voor de buitenwereld verborgen, maar ook vaak binnen de eigen kring. Dat geldt zeker voor een gevoelig onderwerp als huiselijk geweld. Het Inspraakorgaan Chinezen (IOC) en de Landelijke Federatie van Chinese Vrouwenverenigingen (LFCV) willen daar met het Meldpunt voor Chinese Vrouwen en Kinderen in Nood verandering in brengen.

Het meldpunt bestaat deze maand precies een jaar. Het is een initiatief van de LFCV. Eén van de onderdelen van het meldpunt is een landelijke telefonische hulplijn. IOC-medewerkster Hellen Li verleent, samen met nog een maatschappelijk hulpverleenster, via de lijn advies en verwijst eventueel door naar de reguliere hulpverlening. “Veel vragen gaan over een echtscheidingsprocedure of het verkrijgen van een zelfstandige verblijfsvergunning”, zegt ze. “Maar meestal blijven bellers eerst een tijd om de hete brij heen draaien.” Ook wordt regelmatig geïnformeerd naar de registratie van de hulplijn. “Die is anoniem”, verzekert Li. “Wel verzamelen we gegevens om de aard en omvang van dit probleem in kaart te brengen. Bellers benadrukken keer op keer dat hun gegevens niet mogen uitlekken.” De IOC-medewerkster begrijpt dat wel. “Chinezen in Nederland leven in heel gesloten gemeenschappen. Zij zijn erg bang voor gezichtsverlies. Als iemand te weten komt dat ze met huiselijk geweld te maken hebben, weet binnen de kortste keren de hele Chinese gemeenschap het. Volgens haar leven er momenteel zo’n 100.000 Chinezen in Nederland. “Overal waar een Chinees restaurant te vinden is, wonen Chinezen. Vooral in kleinere steden zijn Chinese vrouwen erg geïsoleerd.” Volgens Li speelt dat de problematiek extra in de kaart. “In China zelf worden dit soort problemen meestal binnen de familie of in het buurthuis opgelost. Er zijn daar veel goed georganiseerde vrouwenverenigingen. Bovendien hebben slachtoffers daar geen last van een taalbarrière. Hier beheersen veel Chinese slachtoffers het Neder-

lands niet goed. Zij communiceren daardoor slecht met hulpverlenende instanties.” Het Meldpunt voor Chinese Vrouwen en Kinderen in Nood is de eerste en enige plek in Nederland waar slachtoffers van huiselijk geweld in het Chinees te woord worden gestaan. Er zijn zowel Mandarijns- als Kantoneestalige hulpverleners aan verbonden. Eens per maand hebben zij gezamenlijk overleg om de telefoontjes inhoudelijk te bespreken. Stichting Korrelatie verleent daarbij advies. Maar de telefonische hulplijn is niet het enige communicatiekanaal van het meldpunt. “We organiseren ook themabijeenkomsten over huiselijk geweld”, zegt Li’s collega Ellen Gal. “We maken er melding van in een Chinese krant in Nederland. Iedereen, vrouw, man of kind, is welkom. In het laatste kwartaal van vorig jaar hebben we maar liefst vijf van die bijeenkomsten gehouden. Daar kwamen telkens zo’n 50 bezoekers op af. We wijzen hen op onze hulplijn. Daarnaast willen we vooral een duidelijk beeld van de problematiek geven. De term ‘huiselijk geweld’ bestaat in het Chinees niet. Daar wordt alleen over lichamelijk geweld gesproken. Wij willen duidelijk maken dat geestelijk of seksueel geweld ook heel ernstig is.”

Gal legt uit dat het geweld bij Chinezen vaak een andere achtergrond heeft dan bij Nederlanders. “De Chinese man is doorgaans de kostwinner van het gezin. Meestal werkt hij in de horeca. Daar draait hij lange uren en blijft er weinig tijd over voor andere activiteiten of vakantie. Geweld is voor hem soms de enige uitlaatklep.” Daarnaast is gokverslaving een groot probleem in Chinese gezinnen. Zo’n verslaving kan tot grote spanningen in de relatie leiden.” Gal en Li zien nog een nieuwe kwetsbare groep ontstaan. Gal: “Het aantal internethuwelijken is de laatste jaren sterk toegenomen. Die huwelijken gaan meestal gepaard met grote cultuurverschillen en gebrekkige communicatie.”

Het Meldpunt voor Chinese Vrouwen en Kinderen leidt Chinese vrouwen op om slachtoffers van huiselijk geweld een luisterend oor en advies te bieden. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van een cursus van TransAct. Tot nu toe hebben voorna-

“Meestal blijven bellers eerst een tijd om de hete brij heen draaien”. Foto: Ton Harland

melijk de bestuursleden van de LFCV deze training gevolgd. Zij leerden ondermeer hoe zij binnen hun eigen vereniging een voorlichtingsavond over huiselijk geweld kunnen organiseren. “Chinezen zijn over het algemeen erg bescheiden”, zegt Gal. “Zij vinden het al moeilijk om een groot aantal mensen toe te spreken. Helemaal als het over een lastig onderwerp als huiselijk geweld gaat.” De telefonische hulplijn is van maandag tot vrijdag bereikbaar van 10.00 tot 16.00 uur op

030 - 231 30 20. Ook Nederlandse instellingen die meer informatie willen over dit onderwerp kunnen er terecht.

Web-link

Meer informatie over het meldpunt is terug te vinden in het zesde deel van het handboek Mozaïek. Dit handboek vindt u op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek ‘Publicaties’.

Screeningsteam bezoekt plegger op politiebureau

“Snelle reactie is heel belangrijk”

Wie in Rotterdam wordt opgepakt voor huiselijk geweld, krijgt op het politiebureau bezoek van een medewerker van het Screeningsteam. Dit team wil huiselijk geweld in de kiem smoren, door zo snel mogelijk een gepaste interventie aan te bieden. Uit de eerste cijfers blijkt dat tachtig procent van de pleggers, na een bezoek van het Screeningsteam, een interventietraject accepteert.

Het Screeningsteam bestaat uit medewerkers van Reclassering Nederland, het Centrum voor Dienstverlening Rotterdam, de forensisch psychiatrische poliklinieken De Waag en Het Dok, en de GGD. Deze laatst genoemde organisatie is tevens financier. Op de achtergrond zijn ook de politie, Slachtofferzorg en de Verslavingszorg betrokken. Kees Sutthoff, unitmanager van de reclassering, legt uit hoe de procedure in zijn werk gaat. “Elk incident van huiselijk geweld meldt de politie bij het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) van de GGD. Het ASHG maakt eerst een korte inventarisatie. Naar aanleiding daarvan, schakelt het bijvoorbeeld het AMK en Slachtofferzorg in. Ook wordt geïnformeerd of de plegger nog op het politiebureau is. In dat geval komt nog dezelfde dag een medewerker van het Screeningsteam op bezoek.” Vaste medewerkers van Reclassering Nederland, het Centrum voor Dienstverlening Rotterdam en

Het Dok nemen deze bezoeken af. Er is een rooster opgesteld wie welke dag dienst heeft, zodat er altijd een iemand beschikbaar is. Deze voert een gesprek met de plegger en probeert hem te motiveren voor een programma, een training of een therapie. De medewerker van het Screeningsteam bepaalt welk traject het meest geschikt is. Als de plegger mee wil werken, wordt direct een afspraak gemaakt. Daar is speciaal een goed bereikbaar telefoonnummer voor ingesteld. Er is geen enkel excuus voor uitstel. De behandeling moet binnen veertien dagen plaatsvinden.

“Die snelle reactie is heel belangrijk”, zegt Sutthoff. “Door het probleem op korte termijn aan te pakken, verklein je het recidivegevaar. Om diezelfde reden juichen we het toe om ook minder ernstige zaken van huiselijk geweld aan te pakken. Hoe eerder je erbij bent, hoe beter.” De gesprekken met het Screeningsteam verlopen volgens hem streng. “Als iemand in de politiecel zit en niet weet wat er met hem gaat gebeuren, is de bereidheid om mee te werken groot. Het is aan ons om die motivatie nog verder te vergroten. Vaak verbaast het pleggers wat hen allemaal overkomt. ‘Het was toch niets ernstigs?’ ‘Ik heb het niet zo bedoeld’, of ‘Ik kon gewoon niet anders’, zijn veelgehoorde reacties. Na verloop van tijd beseffen ze wel dat er wat moet verande-

ren. Anders lopen ze het gevaar hun vrouw, hun kinderen en misschien ook hun werk te verliezen.” Sutthoff voegt daaraan toe dat pleggers die bij hun gezin willen blijven, eerder bereid zijn om mee te werken dan iemand die zijn ex lastigvalt. De Rotterdamse aanpak betreft ook de partner bij de oplossing. “Niet alleen de plegger wordt aangepakt, maar ook het slachtoffer krijgt hulp aangeboden. Het hele thuissysteem wordt onder de loep genomen. Zo willen we bereiken dat iedereen inzicht krijgt in de problemen.”

Het Screeningsteam is volgens de unitmanager van de reclassering om twee redenen opgericht. “Ten eerste had de politie al heel lang de wens om pleggers aan te pakken en toe te leiden naar zorg. Daar zijn wij op ingesprongen. Ten tweede beschikt de officier van justitie bij de behandeling van de zaak nu over veel meer informatie. Hij kan bijvoorbeeld nagaan of de plegger inmiddels een behandeling heeft geaccepteerd, en zo ja, hoe deze verlopen is. Het ASHG blijft het gezin volgen tot het interventietraject is afgerond. Dat kan soms wel twee jaar duren. Uiteindelijk rapporteren wij aan het Openbaar Ministerie of het toezicht goed verlopen is.” Voor de toekomst ziet Sutthoff nog meer mogelijkheden. “We krijgen binnenkort natuurlijk te maken met het huisverbod. Ik denk dat het Screeningsteam daar op kan aansluiten.

Misschien dat er dan op grotere schaal met Screeningsteams gewerkt kan worden. Ik hoop dat Reclassering Nederland daar een aandeel in kan leveren.”

De hechte samenwerking tussen de deelnemende organisaties noemt Sutthoff uniek. “Iedereen is bereid om voor elkaar problemen op te lossen. Het enige knelpunt zit ‘m soms in de informatie-uitwisseling. Elke organisatie hanteert haar eigen privacyregels en die komen niet altijd met elkaar overeen. Maar verder verloopt de samenwerking uitstekend. Al na twee maanden voorbereiding stond een degelijk plan op papier en zijn we van start gegaan. We zijn op 1 juli jl. begonnen. In twee maanden tijd hebben we 55 pleggers bezocht, waarvan er 44 mensen een interventietraject accepteerden. Daar ben ik zeer tevreden over. Zeker als je nagaat dat dit nog steeds de opstartfase is en dat deze ook nog eens in de vakantieperiode viel. Het is natuurlijk de bedoeling dat het aantal aanmeldingen uiteindelijk vermindert. Dan wordt het resultaat van deze aanpak zichtbaar.”

Web-link

Kijk voor deze en andere interventies op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek ‘Interventies’.

“Je ziet op de werkvloer echt iets veranderen”

Politietraining huiselijk geweld

Alle politieagenten in Friesland, Groningen en Drenthe hebben de afgelopen maanden een bijscholingscursus huiselijk geweld gevolgd. Chiel Alserda van de politie Friesland kijkt er zeer tevreden op terug. “Ik zou willen dat alle Integrale Beroepsvaardigheidstrainingen (IBT) in Nederland deze cursus opnemen. De aanpak scoort op alle fronten.” Een verslag van een cursusdag in Leeuwarden.

Agenten zijn verplicht om zich jaarlijks vier dagen te laten bijscholen om hun vaardigheden op peil te houden. Op verzoek van de politicoördinatoren Huiselijk geweld in Friesland, Drenthe en Groningen, kozen de drie noordelijke provincies dit jaar ondermeer voor een cursus huiselijk geweld. Medewerkers van de IBT volgden een driedaagse opleiding om hun collega's op dit gebied bij te kunnen scholen. “Ik stond aanvankelijk best sceptisch tegenover deze problematiek”, zegt IBT-er Catherine Hoogveen. “Zeker als vrouw, vond ik dat slachtoffers maar eens voor zichzelf op moesten komen.” Inmiddels is ze tot een ander inzicht gekomen en verzorgt ze samen met Alserda en een andere collega de training huiselijk geweld in Friesland.

Een politieduo wordt opgeroepen om een echtpaar te bezoeken. De vrouw heeft gebeld omdat ze door haar man geslagen is. Ze wil graag dat de politie langs komt. “Ach, iedere relatie heeft toch wel eens problemen?” reageert haar man verbaasd op het politiebezoek. “Er is niets gebeurd. Hooguit een corrigerend tikje”. Tegelijkertijd klaagt zijn echtgenote over barstende hoofdpijn. Na enig aandringen, vindt de man ook wel dat er een oplossing gezocht moet worden. “Ja, zorg maar dat ik mijn baan terugkrijg”. De vrouw is bereid om aangifte te doen. De agenten besluiten tot aanhouding over te gaan.

“Had iemand dit anders gedaan?” vraagt Catherine Hoogveen zich tijdens de nabespreking van dit rollenspel af. Voorzichtig gaat een enkele vinger de lucht in. “Ik weet het niet”, zegt Gerard Willemsse. “Voorheen kwam deze man er bij mij waarschijnlijk met een berisping vanaf. Dat komt ook door het beeld dat we van zo'n echtpaar hebben. We zijn hier nu, maar vorige week en de week ervoor stonden we waarschijnlijk ook al op de stoep. Er verandert helemaal niets. Morgen zien we ze weer hand in hand door de stad lopen. Dat leer je nu wel anders te benaderen. De uitleg van de geweldsspiraal was voor mij heel verhelderend. Je kunt je daardoor beter in het slachtoffer verplaatsen en begrijpt waarom ze niet weggaat bij zo'n vent.”

Voordat de dienders met deze praktijkoefeningen aan de slag gaan, hebben ze 's ochtends eerst een theoretische gehad. Chiel Alserda verzorgt deze les in Friesland. “We gaan er in grote stappen doorheen”, zegt hij. “We vergelijken de oude aanpak van huiselijk geweld met de situatie van vandaag de dag. Zo komt de Aanwijzing Huiselijk geweld bijvoorbeeld voorbij. De misvatting bestaat nog steeds dat slachtoffers van huiselijk geweld hun aangifte kunnen intrekken. We bespreken ook het protocol dat hier in de regio is ondertekend en behandelen thema's als de plaats delict en het opstellen van een goed proces-verbaal. Daarnaast staan we stil bij de vraag: ‘Waarom verlaat het slachtoffer haar partner niet?’ Tot slot is er een geluidsfragment van een meisje in Amerika dat de politie belt vanwege huiselijk geweld. De angst in haar stem is heel aangrijpend om te horen, bovendien zorgt het ook voor veel herkenning.

De politie krijgt een telefoontje van verontruste buurtbewoner. Uit een naastgelegen woning klinkt regelmatig geschreeuw. De buurvrouw loopt rond met zichtbare verwondingen. Kan de politie niet eens poolshoogte nemen? Klaas Bakker wordt er met zijn collega op af gestuurd. De man die opendoet is advocaat en weigert in eerste instantie iedere medewerking. Uit angst voor wat de burens wel niet zullen denken, laat hij het tweetal uiteindelijk toch binnen. Maar hij doet zijn uiterste best om hen te overbluffen. Hij pocht over zijn invloedrijke vrienden en waarschuwt de agenten dat ze een grote fout begaan. Zijn vrouw is al evenmin behulpzaam. Ze geeft toe dat ze geschopt is, maar zegt dat het haar eigen

schuld was. Als zij voortaan haar baby maar beter stilhoudt, wordt haar man niet kwaad, zegt ze snikkend. Ze weigert aangifte te doen.

“Op het moment dat hij toegaf dat hij haar geslagen had, besloot ik de man aan te houden”, zegt Klaas Bakker na afloop. Een aantal jaren terug was ik daar al toe overgegaan toen hij zei dat ik zijn niveau niet had”, bekent hij. Zijn collega's lachen instemmend. Aan de hand van een SGO-model nemen zij de situatie nog eens door. SGO staat voor Situatie Gericht Optreden. Zo worden onder andere het doel, de rechtmatigheid en eventuele risico's van het optreden belicht. “De verdachte bevindt zich in zijn thuissituatie. Voor hem bekend terrein, voor jullie niet. Houd daar altijd rekening mee”, waarschuwt trainster Hoogveen. “Iemand kan bijvoorbeeld opeens naar een mes grijpen als hij zich in het nauw gedreven voelt. Maar het kan ook een vaas, een kandelaar of een ander voorwerp zijn.”

“Ik schrok wel een beetje van de manier waarop ze binnenvielen”, zegt Betty van der Wouden. Zij speelt het slachtoffer in de scènes. Hoogveen vindt het een mooie bijkomstigheid om te horen hoe de agenten op het ‘slachtoffer’ overkomen. “Op straat word je als agent op een gegeven moment Oost-Indisch doof voor al het commentaar”, zegt ze. Van der Wouden voegt dan toe dat ze in beide scènes de houding van de agenten wel erg zakelijk vond. “Wat meer aandacht voor mijn verwondingen was fijn geweest. Of een glaasje water als je moet huilen.”

“Het is misschien toch het acteren, waardoor je daar niet op ingaat”, denkt Bakker. Toch is er volgens Chiel Alserda van alles aan gedaan om de situatie zo levensecht aan te laten voelen. Met meubels van de plaatselijke Kringloopwinkel is een huiskamer nagebouwd. De collega's kijken vanaf een steiger toe, zodat de agenten zich minder bekeken voelen. De rol van pleger en slachtoffer wordt heel bewust niet door de deelnemende cursisten zelf vertolkt, maar door buitenstaanders. “Anders zou er toch snel een gezellig onderonsje ontstaan”, vermoedt Alserda. “Of worden de meest vreselijke aanhoudingen nagespeeld.” Hij vertelt dat de introductie van het rollenspel vooraf altijd wat weerstand oproept. “Kom maar op met dat toneelstukje, dan hebben we dat gehad”, schertst hij. “Maar als je eenmaal in zo'n scène zit, ben je dat snel genoeg vergeten. Dan wordt het allemaal heel herkenbaar. Dat geldt ook voor de toekomstige collega's. Je gaat bij jezelf na: had ik het ook zo gedaan? Soms levert dat binnen een groep echt hevige discussies op; ontzettend leuk natuurlijk.”

“Donder op”, is de reactie van de vrouw die de politie, na een melding, in haar woning aantreft. Ze is dronken en haar arm bloedt hevig. “Niets aan de hand, geef me alleen even een borrel”, mompelt ze. “Die paar prikkies met dat mes, was gewoon een ongeluk. Laat me met rust. Mijn kinderen komen zo thuis”. Dan verschijnt opeens ook haar man ten tonele. Agressief, en in een T-shirt dat onder de bloedvlekken zit. De agenten moeten nu heel snel handelen.

“We hebben er voor gekozen om zowel een ‘gewoon’ echtpaar, een welbespraakt stel én een koppel uit een lage sociale klasse uit te beelden”, zegt Hoogveen. “Agenten moeten zich niet om de tuin laten leiden door een keurige omgeving. Aan de andere kant bestaan er ook vooroordelen over de laatste groep. Bijvoorbeeld: ‘Ach, zij zijn op hun manier best gelukkig samen.’ “Deze aanpak werkt aan alle kanten”, zegt Chiel Alserda. “Je ziet op de werkvloer echt iets veranderen. Ik ben nog nooit zo vaak benaderd over het onderwerp huiselijk geweld als in de afgelopen weken. Laatst belde er een agent. Hij vertelde dat ‘het kwartje’ bij hem gevallen was toen hij, na het volgen van de cursus, in de praktijk weer met huiselijk geweld werd geconfronteerd. Vorige week kreeg ik een reactie van het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) en het AMK. Het ASHG zei: We merken het duidelijk aan het toenemende aantal meldingen. Er gebeurt iets bij de politie...”

“Als je eenmaal in zo'n scène zit, ben je de omgeving snel genoeg vergeten”. Foto: Chiel Alserda

De stelling

In Den Haag is vorige maand een pilot gestart voor de opvang van ouderen die vanwege huiselijk geweld tijdelijk hun huis willen verlaten, maar nergens terecht kunnen. De plaatsen zijn zowel voor mannen als vrouwen beschikbaar. Is dit nu echt een uitkomst? vraagt huiselijkgeweld.nl zich af.

Helene Meijer, ouderenconsulent van het ASHG Den Haag:

“Dit idee is ontstaan vanuit vragen uit de praktijk. In Den Haag hebben we jaarlijks te maken met gemiddeld vier ouderen die hun huis willen verlaten, maar nergens terecht kunnen. Het gaat voornamelijk om mishandeling door de partner of kinderen. Door lichamelijke of geestelijke beperkingen, kunnen de ouderen niet in een regulier opvanghuis terecht. Mannen zijn daar sowieso niet welkom.

Tot nu toe zijn er nog geen mensen geplaatst. Er hebben zich al wel vier ouderen aangemeld. Twee van hen vonden de stap toch te groot en hebben er inmiddels vanaf gezien. Wel gaven ze aan het fijn te vinden om te weten dat ze, in geval van nood, ergens terecht kunnen.

De politie heeft ook laten weten heel blij te zijn met dit initiatief. Verder kunnen we nog niet inschatten hoe het project gaat uitpakken. Dat is ook de reden dat we het kleinschalig hebben opgezet. Er zijn nu twee plekken beschikbaar, dat aantal kan tot maximaal vier plekken worden uitgebreid.”

Mirjam van Dongen, voorzitter van het Landelijk Platform Bestrijding Ouderenmishandeling:

“Ik vind het een geweldige initiatief. Er is een hiaat geconstateerd in de opvang voor oudere vrouwen. Den Haag heeft een oplossing gevonden die beter aansluit op de behoeften van ouderen. Ik hoop dat het project een succes wordt. Als de resultaten positief zijn, zal ik het zeker gaan promoten in andere delen van het land. In ieder geval is gebleken dat de oplossing die we hebben bedacht voor slachtoffers van huiselijk geweld, niet werkt voor oudere cliënten. Ze komen vaak tussen de wal en het schip terecht. De tijd zal moeten leren of deze opvang, die zowel voor mannelijke als vrouwelijke slachtoffers openstaat, misschien ook knelpunten met zich meebrengt.”

Ine Berkers, manager Blijf van m'n Lijf, NEOS - instelling voor maatschappelijke opvang en vrouwenopvang Eindhoven:

“Wij zijn tot nu toe nog niet geconfronteerd met dit probleem. We zijn in staat om deze slachtoffers adequaat op te vangen binnen de reguliere opvang van NEOS. Onze opvanglocaties zijn ook geschikt voor oudere mensen. We zien op dit moment ook geen signalen dat er behoefte is aan speciale opvangplaatsen voor ouderen. Maar eigenlijk kom je daar pas achter als je een dergelijke voorziening opzet, of heel gericht onderzoek doet. Daarom vind ik het project in Den Haag een prima initiatief en ik ben benieuwd naar de resultaten.”

Yvonne Velthuisen, SMD Midden Kennemerland:

“Voor zover ik weet, is deze opvang bedoeld voor de echt schrijnende gevallen van huiselijk geweld en financiële uitbuiting. Het gaat om ernstige zaken waarbij de mishandeling al jaren aan gang is. Ik denk dat het meer een probleem van de grote steden is. Vaak is er sprake van verslaafde kinderen die bij hun ouders voor grote problemen zorgen. In de stad is er toch minder zicht op deze ouderen. In onze regio is de problematiek, denk ik, toch van een andere aard. We hebben de opvang tot nu toe kunnen oplossen binnen onze eigen keten. Deze groep slachtoffers kan meestal niet terecht in de reguliere opvang. Vaak zijn ze zorgafhankelijk, ook op medisch gebied. Met plaatsing in een woonzorgcentra loop je het gevaar dat de daders het slachtoffer weer weten te vinden. De tijdelijke, geheime plekken in Den Haag vind ik dan ook zinvol. Het geeft hulpverleners de tijd om op zoek te gaan naar andere geschikte opvang.”

 Web-link

In ons 'Forum' op www.huiselijkgeweld.nl kunt u meepraten over deze en andere onderwerpen.

Voormalig projectleider schrijft naslagwerk

Geweld achter de voordeur

Van de kenmerken van huiselijk geweld tot de ingrediënten voor een sluitende aanpak. Alle aspecten die bij de aanpak van huiselijk geweld een rol (kunnen) spelen, zijn sinds kort samengebracht in één boek: *Geweld achter de voordeur*. Het is geschreven door de voormalig landelijk projectleider 'Aanpak huiselijk geweld' Hans Janssen. "Als dit onderwerp je eenmaal bij de kladden heeft, dan laat het je niet meer los".

Hans Janssen schreef het boek voor iedereen die op lokaal niveau betrokken is bij de aanpak van huiselijk geweld. Daarnaast is het ook bedoeld als studieboek voor toekomstige professionals. "Iedereen die zich in de aanpak van huiselijk geweld wilde verdiepen, moest tot nu toe de informatie zelf bijeen sprokkelen", aldus de auteur. "Er bestond geen naslagwerk dat alle aspecten van de problematiek bevatte. Met dit boek wil ik in die leemte voorzien." Daarnaast hoopt Janssen zo een bijdrage te leveren aan deskundigheidsbevordering. "Het is ontzettend belangrijk dat de ketenpartners weten wat ze van elkaar kunnen verwachten en weten wat er allemaal speelt in het veld."

In beweging

De inhoud van het boek is niet gebaseerd op één theoretisch model of één stroming. Het beschrijft verschillende ontwikkelingen en geeft alle beschikbare onderzoeksresultaten weer. Daarnaast bevat het ook diverse voorbeelden van protocollen en convenanten die in de praktijk hun waarde hebben bewezen. "Het was best lastig om een veld dat zo sterk in beweging is, in kaart te brengen", vertelt Janssen. "Bij alles kun je je afvragen of het over een halfjaar nog steeds geldt. Bovendien is huiselijk geweld een heel breed

onderwerp. Het gaat niet alleen over partnergeweld, maar ook over ouderen-mishandeling en kindermishandeling. Alleen al over dat laatste onderwerp zijn boeken vol geschreven. Ik heb dit thema slechts aangestipt. Het was niet mijn bedoeling om te herhalen wat er al is."

Hij vervolgt: "Het is onmogelijk om alle bewegingen op dit terrein te beschrijven. En over twee jaar zal mijn boek ongetwijfeld herzien moeten worden. Neem het huisverbod dat straks wordt ingevoerd. Of de ontwikkeling van de Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld. Die bestaan nog maar zo kort. Straks is er veel meer bekend over hoe hun rol er in de praktijk uitziet. Datzelfde geldt ook voor de regiefunctie van de gemeente. Ik blijf die ontwikkelingen zeker bijhouden. Huiselijk geweld is een onderwerp dat je, als het je eenmaal bij de kladden heeft, niet meer loslaat. Dat komt ook doordat de mensen die op dit terrein werken zo ontzettend betrokken en bevlogen zijn."

Janssen werkte van 2001 tot en met 2005 bij het ministerie van Justitie als landelijk projectleider *Aanpak huiselijk geweld*. Kort na zijn vertrek bij Justitie is hij met het schrijven begonnen. "Nu zit alle informatie nog vers in mijn geheugen. Toch zijn bepaalde kwesties me tijdens het schrijven weer extra opgevallen. Ik vind het bijvoorbeeld jammer dat huisartsen nog altijd niet actief betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld. In het landelijk netwerk zijn zij nog steeds niet vertegenwoordigd, terwijl zij in veel gevallen wel de eersten zijn die huiselijk geweld signaleren. Verder heb ik in dit boek verschillende onderzoeken en visies – van de emancipatiebeweging tot aan justitie – naast elkaar gelegd. Daarbij viel het me op dat, ondanks alle onderlinge verschillen, één overeenkomst overeind blijft. Huiselijk geweld is altijd een machtsprobleem. Kennelijk heeft de mens wereldwijd problemen om met macht en onmacht om te gaan."

Blik over de grens

In zijn boek werpt de auteur ook een blik over de grens. "Een vraag die ik mezelf daarbij stelde, is: Is Nederland nu koploper of vormen we juist de achterhoede? De belangstelling voor huiselijk geweld is hier immers betrekkelijk laat op gang gekomen. Mijn conclusie is dat we een goede middenmoter zijn. Maar we hoeven ons absoluut niet rijk te rekenen of op de borst te slaan. Natuurlijk zijn er nog veel landen waar het onderwerp nog maar net begint op te komen. De nieuwe lidstaten van de EU bijvoorbeeld. Daar is nog veel werk te verzetten."

"Er is de laatste jaren al zoveel in Nederland in beweging gebracht. Dat is geen hype, maar blijvend. Misschien zal het wat rustiger worden, als alles volledig is ingebed." Toch is huiselijk geweld, volgens Janssen, een onderwerp dat blijvend aandacht verdient. "Niet alleen op de werkvloer, maar ook in het beleid." In dit kader belicht *Geweld achter de voordeur* enkele valkuilen die gemeenten kunnen tegenkomen. Bijvoorbeeld wanneer een gedreven ambtenaar in een gemeente vertrekt en wordt opgevolgd door iemand die niet goed op de hoogte is van de problematiek. "Of als bij verkiezingen een nieuw college wordt gekozen dat het beleidsthema huiselijk geweld minder belangrijk vindt." Janssen hoopt dat zijn boek gemeenten, instellingen en beroepsgroepen die bij de aanpak van huiselijk geweld betrokken zijn, op het spoor zet om hun verantwoordelijkheid te nemen. "En dat zij samen met anderen een effectieve aanpak ontwikkelen. Want er zijn in Nederland genoeg goede voorbeelden te vinden. Mijn boek staat er vol mee."

Geweld achter de voordeur

H. Janssen

Uitgeverij Boom € 18,50

ISBN: 9085063639

Web-link

Deze en andere publicaties over de aanpak van huiselijk geweld vindt u op www.huiselijkgeweld.nl in de rubriek 'Publicaties'.

Hans Janssen: "Als dit onderwerp je eenmaal bij de kladden heeft, dan laat het je niet meer los". Foto: Ton Harland

Publicaties

Flevomonitor 2005

De Universiteit van Amsterdam heeft in opdracht van de centrumgemeente Almere, een monitor opgesteld over huiselijk geweld in Flevoland. Het resultaat is een eerste, objectieve nulmeting van de aard en omvang van slachtoffers en plegers van huiselijk geweld.

De monitor geeft ook inzicht in de doelgroepen daklozen en verslaafden. De monitor moet aan instellingen, gemeenten en provincie beleids-ondersteunende informatie geven over de huidige situatie. Daarnaast beschrijft hij recente ontwikkelingen rond de doelgroepen van maatschappelijke opvang, ambulante verslavingszorg, vrouwenopvang en huiselijk geweld in de provincie Flevoland.

Flevomonitor 2005, M. Wouters, A. Benschop & D.J. Korf, Universiteit van Amsterdam, 2006

Web-link: Meer informatie over deze en andere publicaties, vindt u in de rubrieken 'Publicaties' en 'Feiten en Cijfers' op www.huiselijkgeweld.nl.

Factsheet Huiselijk Geweld

De factsheet Huiselijk Geweld is een actueel overzicht van feitelijke gegevens over huiselijk geweld. De gegevens zijn afkomstig uit onderzoeken en officiële registraties. Zo bevat de factsheet cijfers, definities, beleidsinformatie en overzichten van de aanpak van huiselijk geweld door de ketenpartners.

Daarnaast gaat de factsheet in op huiselijk geweld tegen kinderen (w.o. seksueel misbruik), tegen ouderen, onder allochtonen en de hulpverlening bij huiselijk geweld (w.o. plegerbehandeling). Seksueel geweld wordt ook in een aparte factsheet beschreven.

Factsheet Huiselijk Geweld, TransAct, september 2006

Bedreigde vrouwen in de opvang

Dit rapport gaat in op de veiligheidsrisico's bij de opvang en bescherming van zeer bedreigde vrouwen. Het kan gaan om ernstige vormen van belaging, eerwraak en eergelateerd geweld, om gedwongen prostitutie, of de betrokkenheid van een crimineel circuit.

De speciale onderduikadressen of safe houses bieden voor de meeste, vaak ernstig getraumatiseerde, vrouwen slechts een beperkte oplossing. Deze publicatie geeft aan welke mogelijkheden er zijn, zonder dat er wordt ingeboet op de veiligheid.

Ernstig bedreigde vrouwen in de vrouwenopvang, onderzoek naar veiligheidsrisico's en de mogelijkheden. K. Lünemann, S. Tan, Drs. S. ter Woerds, 2006

Agenda

Wanneer: Maandag 30 oktober 2006

Wat: Aanpak Huiselijk Geweld 2006: de landelijke conferentie

Waar: Meervaart, Amsterdam

Beschrijving: De conferentie is bedoeld voor uitvoerders in opvang, (jeugd)hulpverlening, politie, reclassering en gemeenten en iedereen die verder beroepsmatig betrokken is bij de aanpak van huiselijk geweld. Het hoofdthema is dit jaar de toekomst van de aanpak van huiselijk geweld.

Kosten: € 175,-

Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

Wanneer: Donderdag 2 november 2006

Wat: Conferentie 'de SCHAKEL dat ben jij, de KETEN dat zijn wij'

Waar: Slot Assumburg, Heemskerk

Beschrijving: Conferentie huiselijk geweld voor hulpverleners en (midden) management in Midden- en Zuid-Kennemerland. De conferentie is dé gelegenheid voor samenwerkingpartners om elkaar te ontmoeten en verbindingen te leggen met elkaar.

Meer informatie: Lizzy Stut, GGD Kennemerland, tel. 023 - 511 5940

Wanneer: Maandag 13 november 2006

Wat: Slotconferentie 'Als ik háár was'

Waar: Cursus en vergadercentrum Domstad, Utrecht

Beschrijving: Anderhalf jaar geleden begon Stichting Kezban het implementatietraject van de film 'Als ik háár was'. Eind dit jaar stopt het project in de huidige vorm. Tijdens de conferentie staat één vraag centraal: Hoe zorgen we dat de voorlichting over huiselijk geweld niet verloren gaat met het einde van dit project?

Meer informatie: tel. 030 - 232 65 54

Wanneer: Dinsdag 14 november 2006

Wat: Symposium Van incident tot fundament

Waar: Vergadercentrum Hogeschool Domstad, Utrecht

Beschrijving: Symposium over de preventie en aanpak van grensoverschrijdend gedrag en seksueel misbruik. Met een interactieve 'calamiteitenoefening' wordt op het congres letterlijk gestalte gegeven aan de titel 'Van incident naar fundament'.

Kosten: € 150,-

Meer informatie: www.huiselijkgeweld.nl

Wanneer: Maandag 27 november 2006

Wat: Lotgenotendag Geheim Geweld: Recht op herstel

Waar: Multifunctioneel Centrum Akantes, Amsterdam

Beschrijving: Stichting Geheim Geweld organiseert deze lotgenotendag. Het onderwerp van de dag is ook het doel van de stichting: het taboe doorbreken dat bij kindermishandeling geldt en de lange termijn gevolgen kenbaar maken in allochtone en autochtone kring.

Meer informatie: www.stichtinggeheimgeweld.nl

Colofon

Huiselijkgeweld.nl is een kwartaaluitgave van het Ondersteuningsprogramma Huiselijk Geweld van TransAct in opdracht van het ministerie van Justitie. De krant is bedoeld voor instanties en personen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld. De aanvraag voor een gratis abonnement kan worden ingediend bij ondersteuningsprogramma@transact.nl of via de informatielijn Huiselijk Geweld: 030 230 06 66.

TransAct is het Landelijk expertisecentrum aanpak huiselijk en seksueel geweld en voor vraagstukken over sekse en etniciteit. TransAct ondersteunt beleidsmakers, managers, opleiders, artsen, hulpverleners en andere intermediairen in de zorg. Evenals beroepskrachten werkzaam bij politie, Openbaar Ministerie, reclassering en Raad voor de Kinderbescherming. De drie kerntaken van TransAct zijn Kennis en Methodiekontwikkeling, Beleidsanalyse en Agendering, Training en Advies.

Concept en eindredactie: Mariska Kruijff, Tekstbureau Alfa Amsterdam

Fotografie: Ton Harland, Chiel Alserda

Ontwerp: Tappan Communicatie

Druk: DeltaHage Den Haag

ISSN: 1569-5999